

KELMĒS RAJONO ELVYRAVOS PAGRINDINĒS MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. ĮVADAS

1. Ikimokyklinis ugdymas – sudėtinė neformaliojo vaikų ugdymo dalis. Ikimokyklinis ugdymas – pirmasis organizuoto švietimo lygmuo, kurio paskirtis:

- 1.1. sudaryti sąlygas vaiko savojo „aš“ identifikacijai, asmenybės raiškai, kūrybiškumui, socializacijai;
- 1.2. tenkinti individualius poreikius;
- 1.3. talkinti šeimai užtikrinant vaiko socialinį saugumą;
- 1.4. padėti perimti tautos kultūros pagrindus;
- 1.5. padėti pasiekti mokyklinę brandą.

2. Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo vienerių iki šešerių metų. Ugdoma šeimoje, lopšeliuose (iki 3 metų) ir darželiuose, mokyklose nuo 3 iki 5 metų. Programa – tai orientyras pedagogui, siekiančiam kryptingai organizuoti savo veiklą, ją vertinti, koreguoti, kurti kokybiško ugdymo sąlygas. Ši ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) skirta Kelmės rajono Elvyravos pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo grupės pedagogui, tėvams. Pedagogas, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymosi poreikius, lanksčiai taiko programą, diferencijuoja ir individualizuoja ugdymo turinį bei metodus. Programa sudaryta remiantis „Metodinėmis rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo programai rengti“, vaikų darželių programa „Vėrinėlis“. Programos turinys pagal poreikį gali būti peržiūrimas, papildomas ir koreguojamas, nuolat derinamas su ikimokykliniam ugdymui keliamais tikslais ir uždaviniais, atsižvelgiama į vaiko ir šeimos interesus.

II. BENDROSIOS NUOSTATOS

3. Įgyvendinant Elvyravos pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programą, siekiama tenkinti pagrindinius vaiko poreikius – saugumo, sveikatos, saviraiškos – ir užtikrinti vaiko teisę tinkamai ugdytis. Kurdami ikimokyklinio ugdymo grupės ugdymo programą, pedagogas vadovaujasi tėvų nuostatomis, lūkesčiais ir poreikiais, prisiima atsakomybę už vaikų visuminį ugdymą(si), būtinausių vaiko poreikių: fizinio ir psichinio saugumo, judėjimo, žaidimo, bendravimo ir bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos tenkinimą.

4. Ikimokyklinio ugdymo grupėje ugdomi vaikai nuo 3 iki 6 metų Mokykla organizuoja ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymą. Komplektuojant grupę lanksčiai prisitaikoma prie vaikų amžiaus ir bendruomenės poreikių. Ikimokyklinio ugdymo grupė Elvyravos pagrindinėje mokyloje - vienintelė ikimokyklinio ugdymo grupė Kukečių seniūnijoje. Ugdytinių tėvelių apklausa parodė, kad tėvai labai pageidauja ikimokyklinio vaikų ugdymo. Mokykla įsikūrusi palankios vaiko asmenybės ugdymui(si) gamtos apsuptyje.

5. Įstaigos pedagogai – patyrę, rūpestingi žmonės, gebantys skirti dėmesį kiekvienam vaikui. Tai kompetentingi, gebantys keistis, aktyviai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinantys, įgiję kvalifikacines kategorijas.

III. PAGRINDINIAI UGDYMO PRINCIPAI

6. Elvyravos pagrindinėje mokykloje vaikų ugdymas grindžiamas vadovaujantis šiais principais:

6.1. Tautiškumo principas. Gaivinti ir puoselėti tradicines kultūros vertybes:

6.1.1. Kelmės krašto ir mokyklos bei vietos tradicijas, papročius, tautos etnokultūros vertybes integruoti į vaiko kasdieninį gyvenimą;

- 6.1.2. padėti vaikui viską, kas jį supa, įprasminti per vertybines, dorovines žmogaus nuostatas.
- 6.2. Humaniškumo principas. Kiekvienas vaikas yra vienintelis, unikalus, vertinamas kaip asmenybė:
 - 6.2.1. sudaryti vaikui daugiau galimybių pažinti ir išreikšti save, savo gebėjimus ir kūrybiškumą;
 - 6.2.2. ugdymas grindžiamas vaikui asmeniškai reikšmingais, prasmingais faktais, procesais, problemomis;
 - 6.2.3. taikyti skirtingus poveikio būdus, metodus, ugdyti vaikus pagal individualizuotas programas;
 - 6.2.4. ugdyti vaikus, atsižvelgiant į individualias jų savybes, ugdymo šeimoje tradicijas ir vaikų patirtį.
- 6.3. Socialinio ir emocinio kryptingumo principas. Gerbti ugdytinio nuomonę, suteikiant jam pačiam teisę rinktis veiklą ir veikti savaip:
 - 6.3.1. sudaryti sąlygas vaiko kultūros puoselėjimui, vaiko socialinei patirčiai ir įgūdžiams, įgytiems šeimoje, bendruomenėje, grupėje;
 - 6.3.4. ugdyti vaiko empatiškumą, gebėjimą pozityviai reikšti savo emocijas, bendraujant ir bendradarbiaujant, meninės raiškos būdais.
- 6.4. Demokratiškumo principas. Siekti lygiavertės vaiko ir suaugusiojo partnerystės:
 - 6.4.1. išlaikyti pusiausvyrą tarp pačių vaikų pasirinktos ir pedagogo siūlomos veiklos;
 - 6.4.2. pratinti vaikus imtis atsakomybės už savo veiklą;
 - 6.4.3. šeimos ir mokyklos sąveiką grįsti tėvų ir pedagogų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu.
- 6.5. Integracijos principas. Garantuoti vaiko asmenybės fizinio, psichinio ir socialinio ugdymo darną:
 - 6.5.1. formuoti vientisą vaizdą apie supantį pasaulį;
 - 6.5.2. siekti vaiko ugdymo šeimoje ir mokykloje darnos.
- 6.6. Nuoseklumo ir perimamumo principas. Siekti veiksmų suderinamumo ir perimamumo:
 - 6.6.1. vesti vaiką nuo artimų (šeimos, namų, aplinkos, gimtosios vietovės, gamtos) prie tolimų reiškinių (vietovės, tėviškės, gamtinės, daiktinės bei istorinės aplinkos, pasaulio ir kt.) pažinimo;
 - 6.6.2. siekti, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymosi šeimoje prie ankstyvojo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo.

IV. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

7. Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius kultūros, etninius, socialinius bei pažinimo poreikius.

8. Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:

8.1. saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinant jo poreikius: judėjimo, saugumo, bendravimo ir kt.;

8.2. sudaryti vaikui kuo palankesnes sąlygas perimti tėvų, protėvių, tautos kultūros vertybes, dorinio elgesio normas;

8.3. užtikrinti sėkmingą vaiko socializaciją, ugdyti vaiko empatiškumą kaip sėkmingo bendravimo pamatą: formuoti teigiamą savivertę, padėti suprasti ir priimti savo ir kitų jausmus, valdyti emocijas ir elgesį, skirti dėmesį neverbalinei komunikacijai, bendravimo taisyklių aiškinimui;

8.4. ugdyti sakytinę vaiko kalbą kaip saviraiškos, bendravimo priemonę, ypatingą dėmesį skirti vaikų taisyklingos tarties formavimuisi, turtinti aktyvųjų žodyną;

8.5. žadinti vaiko poreikį pažinti supantį pasaulį, veikiant natūralioje gamtinėje, sociokultūrinėje aplinkoje, padėti vaikui pajusti savo galimybes ir vertę, sudarant sąlygas tirti, eksperimentuoti, improvizuoti, kurti.

V. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

9. Asmenybės sklaidą skatinantis ugdymo programos turinys remiasi vaiko vystymosi dėsningumų žinojimu, supratimu, kad visi vaikai pereina tas pačias augimo stadijas ir kad kiekvienas vaikas yra nepakartojama asmenybė. Ugdytojai privalo išmanyti vaiko vystymosi dėsningumus, kad parinktų

adekvačias ugdymo priemones, veiklą, metodus, būdus. Į asmenybės sklaidą skatinantį ugdymo programos turinį įtraukiama tokia veikla, kuri remiasi vaikų pomėgiais, pažinimo lygiu ir socialine bei emocine branda.

10. Ikmokyklinio ugdymo tikslas – paruošti vaikus priešmokykliniam ugdymui ir padėti įgyti kasdieniniam gyvenimui bei sėkmingam ugdymui(si) būtinų kompetencijų (meninės, socialinės, pažinimo, komunikavimo, sveikatos saugojimo).

VI. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

11. Ikmokyklinis ugdymas vaikams labai svarbus tuo, kad padeda atsirasti ir gilėti ryšiams su kitais žmonėmis už šeimos ribų. Vaikas pratinasi realiai gyventi mažoje mokyklos, Kukečių seniūnijos bendruomenėje, įgydamas vis daugiau žinių ir patyrimo apie šeimą, draugus ir draugystę, kaimynus ir kaimynystę, bendruomenę, žmonių darbą ir ryšius joje, gimtinę. Gyvendami šalia kitų, ieškodami galimybės kartu bendrauti, žaisti ar dirbti, švęsti tradicines seniūnijos šventes. Vaikai suvokia ir prisiima dalį atsakomybės už bendraamžius: namų, kiemo, mokyklos aplinkos, bendros užduoties atlikimo ar šventės, pramogos organizavimo sėkmę. Vaikas skatinamas gyventi, remiantis jam suvokiamomis demokratinėmis vertybėmis. Atsiranda susigyvenimo su mokyklos, kaimo, gimtinės aplinka, žmonėmis jausmas.

Ugdytinios kompetencijos	Vaikų veiksenos			Metodai
	(3 m. - 4 m.)	(4 m. - 5 m.)	(5 m. - 6 m.)	
<p>1. Socialinė kompetencija (uždaviniai)</p> <p>Padėti perprasti grupės tvarką ir skatinti jos laikytis. Užmegzti artimą emocinį ryšį su vaiku. Bendrauti su vaiku, drauge žaisti ar tvarkytis, padedant įgyti pradinis bendravimo įgūdžius. Skatinti vaiko pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Skatinti domėjimąsi savimi, bendraamžiais, suaugusiais. Sudaryti sąlygas vaikui suvokti savo jausmus, suprasti, išreikšti ir tenkinti svarbiausius savo poreikius. Padėti atskleisti pomėgius ir interesus, ugdyti individualius gebėjimus. Plėtoti vaiko gebėjimą išreikšti savo jausmus, nuomonę, sumanymus. Skatinti suprasti ir vertinti tai kas gera ir bloga, skatinti jautrumą ir norą padėti kitam. Padėti ugdyti savarankiškumą, savikontrolės įgūdžius. Įgyti bendravimo, bendradarbiavimo kasdieninių sunkumų įveikimo patirtį. Plėsti supratimą apie šeimą, draugus, gimtinę, tėvynę, žmonių darbą,</p>	<p>Bendrauja ir geba sutarti su kitais vaikais ir suaugusiais įvairiose situacijose, bei įvairios veiklos metu. Žaidžia šalia vaikų vienas. Žaidžia su vienu ar dviem vaikais. Dalyvauja bendruose grupiniuose žaidimuose. Netrukdo kitiems žaisti, geba pasidalinti žaislais. Tvarko, rūšiuoja žaislus, žino jų vietą. Prižiūri save, tvarko savo rūbelius, daiktus. Žaidžiant ar kitoje kasdieninėje veikloje, pratinasi saugoti savo ir kitų draugų sveikatą. Žaidžia vaidmeninius žaidimus. Turi vieną ar keletą draugų. Lengvai prisitaiko prie pokyčių. Yra pakankamai atsargus su</p>	<p>Sutaria su suaugusiais ir vaikais. Kai reikia, moka paprašyti pagalbos iš suaugusiųjų ir vaikų. Paslaugus, padeda kitiems. Iškylus konfliktinei situacijai, sugeba mandagiai paaiškindamas apsiginti. Žaidžia šalia vaikų vienas. Žaidžia su vienu ar dviem vaikais. Dalyvauja grupiniuose žaidimuose. Netrukdo kitiems žaisti. Bendrauja su daugeliu vaikų. Pasidalija su kitais žaislais. Realiai suvokia savo gebėjimus, kas sekasi gerai ir kas prasčiau. Laikosi taisyklių, bet akylai joms nepaklūsta, moka paaiškinti, motyvuoti vienokį ar kitokį savo</p>	<p>Suvokia savo šeimą kaip kartu gyvenančius žmones. Suvokia ne tik savo, bet ir kitų šeimų buvimą. Suvokia, kad be namų ir mokyklos esti kitas pasaulis. Supranta ir prisitaiko prie mokyklos dienotvarkės ir taisyklių. Bendrauja ir sutaria su bendraamžiais bei suaugusiais. Pasidalija su kitais daiktus ir žaislus. Žaidžia šalia vaikų vienas. Žaidžia su vienu ar dviem vaikais. Dalyvauja grupiniuose žaidimuose. Džiaugiasi savo laimėjimais. Ištikus nesėkmei, paguodžia vaikus. Tausoja, saugo savo ir kitų žaislus, daiktus. Padeda kitiems, yra draugiškas.</p>	<p>Šventės, ekskursijos, išvykos, stebėjimas</p> <p>Pasakojimai</p> <p>Žaidimai</p> <p>Individualūs pokalbiai</p> <p>Pokalbiai</p> <p>Demonstravimas Darbas grupelėmis</p> <p>Pramogos</p> <p>Pasakos sekimas, vaidinimas Muzikos klausymas,</p>

<p>bendruomenę, tarpusavio ryšius. Skatinti ir puoselėti meninę raišką (vaidybą, šoki, muzikavimą) pasikviečiant Kukečių bendruomenės šokėjus, muzikantus, pasakorius. Ugdyti nuostatą suvokti daiktus ir meno kūrinius, kaip žmonių proto, kūrybos ir rankų darbo produktą – juos pažinti, vertinti, tausoti.</p>	<p>nepažįstamais. Gerbia ir užjaučia kitus: neigalius, senyvo amžiaus žmones ir pan. Tyrinėja save veidrodyje, tapatina save su draugais, pastebi skirtumus aprangoje, šukuosenoje. Lavėja kalba, daug šneka, klausinėja, reiškia ketinimus, norus. Piešia, vaidina, dainuoja, šoka su draugais, tėveliais, kitais suaugusiais. Noriai klausosi suaugusių sekamų pasakų, dainuojamų dainų. Stebi dailės, meno kūrinius.</p>	<p>elgesį. Gerbia ir užjaučia kitus: neigalius, senyvo amžiaus žmones ir pan. Atidus ir dėmesingas gyvūnams, augalams.</p>	<p>Seka kitų pavyzdžiu. Gerbia ir užjaučia neigalius, senyvo amžiaus žmones ir pan.</p>	<p>dainavimas Kūrybinis darbas Informacijos rinkimas-kaupimas, parodos, koncertai, spektakliai</p>
--	---	--	--	--

VII. MENINĖ KOMPETENCIJA

12. Meninė veikla – universali vaiko visuminio ugdymo priemonė. Ji suteikia didelių galimybių pajauti ir stebėti grožį, žadinti poreikį bendrauti su menu ir jį kurti. Meninė veikla laiduoja sėkmės išgyvenimą, sustiprina teigiamą savęs vertinimą, kūrybinių galių pajautimą, laisvą kalbėjimą geriau suvokiant savo išgyvenimus, svajones bei nuotaikas. Dėl savo įvairumo ir universalumo meninė veikla tampa savita ir nepamainoma pažinimo forma. Ji padeda vaikui pažinti ir išreikšti save pačiomis įvairiausiomis meno priemonėmis bei formomis: kuriant dailės darbelius, vaidinant, šokant, muzikuojant mokyklos, Kukečių seniūnijos, Kelmės miesto bendrosios šventės. Skatina, kad vaikas kurtų ir išreikštų save tiek žinomomis, tiek naujomis meninėmis priemonėmis. Vaikų meninis ugdymas pasižymi veiklos rūšių įvairove. Jis apima meninę raišką, gamtos bei meno reiškinių pažinimą, tuo būdu jis natūraliai tenkina vaiko įgimtus psichologinės saviraiškos ir pažinimo poreikius. Meninė veikla lavina vaikų kūrybines galias, padeda formuoti ir atskleisti gabumus, turtina emocinę patirtį, turi lemiamos įtakos vaiko intelekto raidai. Meninė raiška yra puiki priemonė ugdyti ir plėtoti vaiko socialinius ir komunikacinius gebėjimus.

Ugdytinios kompetencijos	Vaikų veiksenos			Metodai
	(3 m. - 4 m.)	(4 m. - 5 m.)	(5 m. - 6 m.)	
<p>1. Meninė kompetencija (uždaviniai)</p> <p>Sudaryti sąlygas vaikui patirti malonumą save išreikšti kalba, linijų, spalvų, formų, muzikiniiais garsais, laisvais judesiais, palaikant, branginant ir skatinant natūraliai spontanišką vaiko meninę raišką. Sukurti regėjimo, lytėjimo ir kitais įspūdžiais turtingą aplinką.</p>	<p>Piešia kreidelėmis, pieštuku, tapo teptuku, pirštais. Piešiant linijos tampa lenktos, spiralinės, ovalios ir net jungiasi į apskritimą. Gali kurti kompozicijas, jas pakartoti, sudaryti piešinių sekas. Lipdo kamuoliukus, riestainėlius ir kt.</p>	<p>Piešdami tuo pat metu vaizduoja ir vidų ir išorę (pvz, mašina, mašinoje žmogus). Piešia realistinius vaizdus (mašinas, žmones, vaivorykštes, gėles ir t.t.). Veiksmingai naudojami žirkklėmis, teptuku, kreidelėmis ir kt.</p>	<p>Lanksto iš popieriaus ir kitokių medžiagų įvairius daiktus. Gera valdo ir laiko rašymo, piešimo, tapymo ir kt. priemones. Kopijuoja ar parašo savo vardą. Tvarkingai tepa klijus. Bando siuvinėti.</p>	<p>Tapymas pirštais, kempinių atspaudai, radinių atspaudai, dėmių liejimas, siūlo atspaudai, tapymas ant vaškinėmis kreidelėmis nupiešto piešinio,</p>

<p>Ijungti muziką į visą vaiko veiklą, siekiant įvairiapusio jo ugdymo.</p> <p>Lavinti muzikalumą: sudaryti sąlygas kaupti, plėtoti muzikinius įgūdžius, gebėjimus ir skatinti muzikinę vaiko saviraišką.</p> <p>Sudaryti vaiko piešimui palankias sąlygas, skatinti savarankiškai naudotis dailės priemonėmis.</p> <p>Sudaryti sąlygas ištraukti į meninę veiklą, atsiskleisti joje.</p> <p>Tenkinti ir praturtinti poreikius grožiui, gėriui, bendravimui, emocinei ir fizinei iškrovai.</p> <p>Skatinti meninę raišką kasdien – žaidžiant, bendraujant, dirbant, švenčiant.</p> <p>Menine veikla ugdyti savimi pasitikinti, aktyvų vaiką.</p> <p>Siekti vaiko kūno ir dvasios darnos – skatinti judesių natūralumą, grakštumą, siekti intonacijos spalvingumo, lavinti kvėpavimą, intonavimą, artikuliaciją ir balso tembrą; siekti grafinių, tapybinių vaizdų, lipdymų išraiškingumo, sudėtingumo lavinant akies ir rankos judesį.</p> <p>Meno priemonėmis – garsu, balsu, žodžiu, judesiu, linija, spalva, forma – jautrinti jutimus, žadinti vaizdinius.</p> <p>Žaidžiant, improvizuojant, vaidinant, stebint lėlių, dramos, pantomimos, muzikos vaidinimus – ugdyti vaidybos</p>	<p>Atpažįsta ir naudoja šešias pagrindines spalvas.</p> <p>Popieriaus lape eksperimentuoja su dydžiais, proporcijomis.</p> <p>Žirkklėmis bando kirpti juosteles.</p>	<p>priemonėmis.</p> <p>Sulanksto popierių į kelias dalis.</p> <p>Apvedžioja geometrines figūras, žvėrelių ir kt. kontūrus.</p> <p>Iškerpa žirkklėmis nupieštas figūras, daiktus ir kt.</p> <p>Kuria koliažus iš įvairių medžiagų.</p> <p>Dalyvauja ir stebi piešinių parodas.</p> <p>Ieško ir stebi, suranda grupės aplinkoje ir gamtoje įvairias spalvas.</p>	<p>Bando nerti vašeliu.</p> <p>Kuria įvairius meninės veiklos darbelius iš smulkių detalių, sėklų.</p> <p>Konstruoja iš smulkių detalių įvairius modelius.</p> <p>Dalyvauja ir stebi piešinių parodas mokykloje ir už jos ribų.</p> <p>Piešia, tapo gamtoje, parke, prie ežero, pievoje.</p> <p>Susipažįsta su pagrindinių spalvų išvestinėm spalvom.</p> <p>Eksperimentuoja su lipdymo medžiagom (moliu, modelinu, plastilinu, druskos ir miltų tešla).</p> <p>Lipdo įvairius gyvūnus, augalus, daiktus, žmones, pasakų personažus.</p> <p>Dalyvauja mokyklos, Kukečių, Kelmės rajono bendrose parodose, šventėse, projektuose</p>	<p>lipdymas tešla, lėlių gamyba iš popierinių maišelių ir kt. medžiagų, erdvinių kompozicijų (kabančios arba ant tvirto pagrindo) projektavimas, pynimas.</p>
---	--	--	---	---

<p>gebėjimus; skatinti raiškos žodžio, dailės, muzikos, šokio patirtį, įvairiai pritaikyti dekoracijas, kurti personažų kostiumus.</p> <p>Piešiant, tapant, lipdant, konstruojant, stebint savo ir kitų darbus ugdytis dailės gebėjimus, pajusti linijas, spalvas, formas, raiškos galimybes.</p>				
---	--	--	--	--

VIII. PAŽINIMO KOMPETENCIJA

13. Į pažinimo kompetenciją įeina:

13.1. vaiko domėjimasis viskuo, kas yra aplinkui;

13.2. gebėjimas sutelkti dėmesį, suvokti, išiminti, samprotauti, spręsti problemas, kritiškai mąstyti;

13.3. gebėjimas taikyti įvairius pasaulio pažinimo būdus – stebėjimą, klausinėjimą, eksperimentavimą, modeliavimą, prognozavimą, informacijos paiešką, įgyjant elementarų supratimą apie žmones, gamtinę ir kultūrinę aplinką.

14. Per pažinimo kompetenciją vaikas pažins: save (savo kūną, jausmų ir svajonių pasaulį, plėtos savo gebėjimus, plėtos ryšius su kitais žmonėmis); įgis supratimą apie įvairias pasaulio sritis - artimiausią daiktinę, socialinę ir kultūrinę namų bei mokyklos aplinką (daiktus, žmones, jų gyvenimo būdą, kultūros reiškinius, techniką ir technologiją), gimtinę, tėvynę – pažins gamtą (gyvybę, gamtos objektus ir reiškinius, dangaus kūnus), žemę, jos paviršių, laiko tėkmę.

15. Susipažins su mokyklos, Kukečių seniūnijos, Kelmės rajono papročiais, kultūra, tradicijomis, supančia gamta (Burbaičių piliakalnis, Kražantės ir Dubysos upės), įžymiais žmonėmis.

Ugdytinios kompetencijos	Vaikų veiksenos			Metodai
	(3 m. - 4 m.)	(4 m. - 5 m.)	(5 m. - 6 m.)	
<p>1. Pažinimo kompetencija (uždaviniai)</p> <p>Palaikyti gyvą vaiko domėjimąsi viskuo kas jį supa, sudarant galimybę eksperimentuoti, tyrinėti judesius, daiktus.</p> <p>Sudaryti palankias aplinkybes svarbiausiems pažinimo pasiekimams (kurti „iššūkius“ vaiko mąstymui).</p> <p>Tenkinti vaikų poreikį bendrauti ir pažinti pasaulį.</p> <p>Palaikyti ir skatinti vaiko domėjimąsi grupės ir lauko aplinka, žmonėmis, jų gyvenimo būdu, darbais, technika, gamta (gyvūnais, augalais, negyvosios gamtos reiškiniams ir daiktais, orais).</p> <p>Padėti susivokti, jog žmogus – gamtos dalis, suprasti žmogaus, jo veiklos ir gamtos ryšį.</p> <p>Atrasti save, socialinės aplinkos ir gamtos pažinimo būdus: tyrinėjant, stebint, klausinėjant, klausantis pasakojimų.</p> <p>Ugdyti pastabumą: tyrinėti spalvų ir garsų derinius, formų ir dydžių įvairovę, išsidėstymą erdvėje.</p> <p>Lyginti, matuoti, skaičiuoti, atskaičiuoti, atpažinti skaitmenis (pagal vaiko galimybes).</p>	<p>Pažįsta ir pavadina pagrindines spalvas.</p> <p>Sąmoningai grupuoja žiedus, kaladėles pagal dydį.</p> <p>Išskiria dalį iš visumos, surenka iš dalių (10-15) žaislus, loto.</p> <p>Bando skaičiuoti aplinkoje esančius daiktus.</p> <p>Prižiūri, laisto, purškia augalus, valo nuo jų dulkes.</p> <p>Kopijuoja, lygina geometrines figūras, spauduoja, karmo.</p> <p>Pavadina naminius gyvūnus, kai kuriuos miško žvėrelius.</p> <p>Maitina gyvūnelius, mokosi prižiūrėti, sužino jų gyvenimo įpročius.</p> <p>Domisi knygelėmis, keliais žodžiais pasako ką mato iliustracijoje.</p> <p>Domisi savimi ir kitais žmonėmis.</p> <p>Domisi suaugusiųjų darbu.</p> <p>Domisi technika, gamtos reiškiniams.</p> <p>Supranta daiktų paskirtį.</p> <p>Supranta grupės taisykles, pratinasi jų laikytis.</p>	<p>Pažįsta ir randa aplinkoje pagrindines spalvas.</p> <p>Grupuoja, klasifikuoja, lygina daiktus pagal vieną savybę.</p> <p>Skaičiuoja iki 10 ir daugiau.</p> <p>Pasakoja apie tai kas buvo vakar, šiandien, kas bus rytoj.</p> <p>Išmano medžių, gėlių ir kt. augalų, gyvūnų pavadinimus.</p> <p>Turi elementarių žinių apie saugų eismą.</p> <p>Moka atmintinai 4-5 eilėraščius.</p> <p>Domisi grožine, pažintine literatūra, TV laidomis.</p> <p>Domisi raidėmis ir žodžiais.</p> <p>Pažįsta keletą didžiųjų raidžių.</p> <p>Kopijuoja savo vardą.</p> <p>Yra labai smalsus, dažnai klausinėja: kas, kodėl, kaip ir t.t.</p> <p>Mėgsta eksperimentuoti, naudodamas priemones</p>	<p>Žino ir pasako, kur gyvena.</p> <p>Skirai spalvas, suranda jas aplinkoje bei pavadina.</p> <p>Suvokia ir paaiškina kitiems pagrindines saugaus eismo taisykles.</p> <p>Išmano, iš ko pagaminti daiktai, nusako jų paskirtį, naudojimo galimybes.</p> <p>Rūšiuoja, klasifikuoja daiktus pagal keletą savybių: formą, dydį, spalvą.</p> <p>Supranta ateities įvykių laiką, pvz., kad po savaitės bus gimtadienis.</p> <p>Skaičiuoja iki 10 ir daugiau, atpažįsta parašytus skaitmenis.</p> <p>Pažįsta daug didžiųjų raidžių.</p> <p>Bando skaityti.</p> <p>Išvardija savaitės dienas, metų laikus, nusako jų požymius.</p> <p>Tiksliai vartoja sąvokas <i>rytoj, šiandien, vakar.</i></p> <p>Domisi grožine ir</p>	<p>Stebėjimas, analizavimas, aptarimas, pokalbis, demonstravimas, lyginimas, klasifikavimas, stebėjimas ir fiksavimas, bandymų atlikimas.</p> <p>Manipuliavimas įvairiais žaislais, daiktais.</p> <p>Vėrimas, movimas įvairių bokštų, piramidžių statymas, konstravimas.</p> <p>Eksperimentavimas su dailei, lipdymui skirtomis medžiagomis, tapymas, piešimas įvairia technika, naudojant įvairias medžiagas.</p> <p>Daiktų rūšiavimas, grupavimas.</p> <p>Prasmingas skaičiavimas susijęs</p>

<p>Plėsti ir turtinti žodyną, tiksliau pavadinti, paaiškinti, apibūdinti daiktus, reiškinius. Išpūdžius ir išgyvenimus fiksuoti vaizdais, išreikšti žodžiais, judesių ir gestų kalba, perkelti į žaidimus ir meninę veiklą.</p>	<p>Smalsauja, dažnai užduoda klausimą <i>Kas čia?</i> Ima suprasti praeitį ir dabartį: skiria <i>buvo</i> ir <i>yra</i>. Išimena trumpus eilėraščius, daineles, skaičiuotes. Išpūdžius ir išgyvenimus fiksuoja vaizdais, žodžiais, judesių ir gestų kalba, meninės raiškos priemonėmis. Domisi savo grupe, draugais.</p>	<p>tyrinėja daiktus. Stebi, kas vyksta jį supančiame pasaulyje. Domisi savo mokyklos istorija.</p>	<p>pažintine literatūra, TV laidomis. Turi žinių apie suaugusiųjų darbą, profesijas. Domisi Kukečių seniūnijos, Kelmės rajono, Lietuvos ir pasaulio istorija.</p>	<p>su daiktais, kelintinis skaičiavimas. Klasifikavimas, matavimas, lyginimas. Geometrinių figūrų kopijavimas, spausdinimas, karpymas. Laikrodžio, laiko, metų laikų, kalendoriaus stebėjimas, fiksavimas. Geometrinių figūrų lyginimas, tyrinėjimas, atradimas aplinkoje. Žodinių uždavinių kūrimas.</p>
---	--	--	---	---

IX. SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

16. Sveikatos saugojimo kompetencija – tai gera vaiko sveikata ir savijauta. Sėkmingo ugdymo sąlyga, socialinių, psichologinių, fiziologinių veiksnių ugdymas, kuris nebus pateisintas, jeigu vaikas nejaus pasirinkimo laisvės. Taikant integruoto ugdymo elementus, puoselėjant sveiką ir saugią gyvenimą, skatinti vaikų kūrybinį bendravimą su draugais, norą tapti stipriems, išvermingiems, vikriems, valingiems ir drąsiems. Ugdyti atsakomybę už šalia esančius draugus, kontroliuoti savo judesius bei emocijas ir kartu patirti džiaugsmingų išgyvenimų.

Ugdytinios kompetencijos	Vaikų veiksenos			Metodai
	(3 m. - 4 m.)	(4 m. - 5 m.)	(5 m. - 6 m.)	
<p>1. Sveikatos saugojimo kompetencija (uždaviniai)</p> <p>Tinkamai organizuoti pirmąsias vaiko dienas mokykloje. Sudaryti saugią augimo ir judėjimo aplinką. Adaptacijos laikotarpiu individualiai vaikui pasiūlyti įdomių žaidimų ir veiklos. Skatinti įvaldyti vis naujus judėjimo būdus, sudarant sąlygas juos kartoti. Puoselėti individualias fizines galias: vikrumą, judrumą, greitumą. Palankiai ir supratingai priimti šio amžiaus vaiko nepaklusnumą, užsispyrimą, pabrėžiant savo meilę jam tokiam, koks jis yra. Palaikyti ir gerinti vaiko savijautą, gerą nuomonę apie savo išvaizdą. Ugdyti teigiamas nuostatas į sveikatą, jos išsaugojimą ir stiprinimą, lavinti higienos įgūdžius; meno priemonėmis kurti palankią emocinę atmosferą. Padėti įgyti patirties ir supratimą apie sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą, skatinti glaudesnę vaiko ryšį su gamta. Pratinti kasdieninėje veikloje laikytis</p>	<p>Žino savo vardą, pavardę, kur gyvena, žino kiek turi metų. Tyrinėja savo kūną, lygina su kitų. Pratinasi taisyklingai pavadinti kūno dalis. Pastebi, kad auga plaukai, nagai, išaugami rūbėliai, avalynė. Žino, kad reikia rūpintis kūno švara. Mokosi naudotis higienos reikmenimis: muilu, rankšluosčiu, dantų šepetėliu ir pasta, šukomis, nosinaite. Pratinasi praustis ryte ir vakare. Žino, kada plauti rankas. Žino, kad nagai turi būti trumpai nukirpti, jų negalima kramtyti. Supranta, kad reikia pasakyti apie savo suteptus ar sušlapusius rūbus, avalynę. Pratinasi taisyklingai sėdėti. Sužino, kad negalima vartyti knygų gulint, važiuojant, prietemoje. Mokosi taisyklingai valyti dantis šepetėliu ir vaikiška dantų pasta. Mokosi gerai išskalauti burną. Sužino apie kenksmingą dantims maistą</p>	<p>Sužino apie žmogaus gyvenimo tarpsnius. Suvokia, kad kūnas auga, vystosi, keičiasi. Moka nupasakoti savo dienos eigą. Ryte mankštinaisi kartu su tėvais arba auklėtoja. Mėgsta judrius žaidimus, kartu su draugais lenktyniauja. Mokosi saugoti save ir kitus: nesistumdyti, nesusižeisti, neužgauti kitų. Pratinasi laiku pailsėti. Mokosi, kurioje stalo pusėje turi stovėti lempa, žiūrėti televizorių apšviestame kambaryje. Mokosi akių poilsio ir mankštos pratimų. Išsiaiškina, dėl ko dažniausiai susergama (dėl peršalimo, užkrečiamų ligų, nelaimingų atsitikimų). Mokosi elgtis gatvėje, pereiti šviesoforu reguliuojamą sankryžą.</p>	<p>Supranta grūdinimosi svarbą. Saugosi žalingo saulės spindulių poveikio. Sužino, kad mūsų organizmas sugeba kovoti su mikrobiais, tačiau būtinos atsargumo priemonės – higienos taisyklės. Čiaudėdami ir kosėdami prisidengia burna, pasinaudoję tualetu nusiplauna rankas. Žino, jog vaisius ir daržoves reikia valgyti tik nuplautas. Tobulina savisaugos įgūdžius. Mokosi naudotis žirkklėmis, aštriais daiktais. Susipažįsta, kokie nutinka nelaimingi atsitikimai vaikams: nelaimės kelyje, nudegimai, susižeidimai krentant, apsinuodijimai, skendimas. Aptaria netinkamo elgesio pasekmes. Gilina saugaus eismo taisyklių žinias, mokosi</p>	<p>Sveikatos valandėlės. Ryto mankšta. Kūno kultūros valandėlės sporto salėje ir lauke. Sportinės pramogos. Išvykos į gamtą. Individualus darbas su vaikais sporto salėje. Aplinkos ir priemonių skatinamas judėjimas. Savaiminė judri vaikų veikla gryname ore. Supimasis sūpuoklėmis, laipiojimas kopėtėlėmis, nusileidimas nuo kalnelio, važinėjimas mašinomis, jų</p>

<p>sveikos gyvensenos principų, įvertinti sveikatai palankią patirtį, skatinti fizinį aktyvumą.</p> <p>Padėti įsitikinti, kad sveikata yra vertybė ir skatinti, kiek vaikas pajėgus tai padaryti, prisiimti dalį atsakomybės už savo sveikatą.</p> <p>Skatinti ugdytis gebėjimą prireikus sutelkti jėgas, valią, išsvermę.</p> <p>Gerbti skirtingos išvaizdos, judrumo, sveikatos vaikus ir suaugusius, suvokti savo galimybių ribas.</p> <p>Padėti pažinti savo kūną, suvokti jo galimybes, pajusti asmeninę ir bendrą erdvę, nuotaiką, sveikatos būseną.</p> <p>Skatinti dalyvauti mokyklos, Kukečių, Kelmės rajono, respublikos sveikatos saugojimo projektuose, renginiuose.</p>	<p>(dažnai valgomus saldumynus, šaltą maistą). Sužino apie stomatologą.</p> <p>Mokosi elgtis gatvėje. Eidamas per gatvę duoda ranką suaugusiajam, neišdykauja.</p> <p>Mokosi rengtis pagal metų laikus: šilti, stori, neperšlampami drabužiai dėvimi žiemą, vėjuotą ir lietingą dieną, lengvi – vasarą, kad kūnas neperkaistų.</p> <p>Žino, jog maisto produktus perkame parduotuvėje arba užsiauginame patys. Pratinasi valgyti įvairių maistą. Valgo tuo pačiu laiku. Stengiasi gerai sukramtyti kiekvieną kąsnį.</p> <p>Įveikia (šokinėja, eina, laipioja, pralenda) nedideles kliūtis.</p> <p>Šokinėja į priekį ir ant abiejų kojų.</p> <p>Nušoka nuo nedidelio paaukštinimo.</p> <p>Eidamas suoleliu, rąstu, lenta, išlaiko pusiausvyrą (neilgai).</p> <p>Juda pagal muzikos ritmą.</p> <p>Meta ir pagauna kamuolį, sviestą iš nedidelio atstumo.</p> <p>Važinėja triračiu tiesiai ir geba pasukti.</p> <p>Važinėja rogutėmis.</p>	<p>Pajunta, kad palankumas kitiems žmonėms padeda susibičiulianti ir gerai jaustis.</p> <p>Mokosi meilės ir pagarbos artimiesiems, pagalbos jaunesniems ir silpniems.</p> <p>Mokosi išsakyti savo jausmus, nuotaikas.</p> <p>Eina, bėgioja įveikdamas kliūtis.</p> <p>Šokinėja pakaitomis ant vienos ir kitos kojos.</p> <p>Šokinėja nuo paaukštinimo, pralenda pro įvairaus pločio ir aukščio įrengimus.</p> <p>Eidamas suoleliu, rąstu, apsisuka ir sugrižta atgal.</p> <p>Lipa aukštyn kopėtėlėmis, gimnastikos siennele, pereina į kitą pusę ir nusileidžia.</p> <p>Meta kamuolį kitam.</p> <p>Ridendamas kamuolį, pataiko į vartus.</p> <p>Varo kamuolį vietoje (5-6 ir daugiau kartų).</p> <p>Klausydamas muzikos ritmo, keičia judesių atlikimo spartą.</p> <p>Važinėja dviračiu ir geba pasukti.</p> <p>Leisdamasis rogutėmis, geba apvažiuoti kliūtis.</p>	<p>pagrindinių kelio ženklų.</p> <p>Mokosi pereiti per nereguliuojamą perėją.</p> <p>Eina, bėgioja laisvai įveikdamas kliūtis.</p> <p>Šokinėja iš vietos atsispirdamas abiem kokomis.</p> <p>Šokinėja nuo įvairių įrenginių lengvai nusileisdamas ant abiejų kojų.</p> <p>Laipioja ir kybo ant įvairių įrenginių, išlaiko pusiausvyrą.</p> <p>Varo kamuolį, valdo kamuolį kojomis.</p> <p>Dešinią ir kairią ranką atmuša keliskart nuo žemės atšokusį kamuolį.</p> <p>Juda ir keičia judesius paisydamas muzikos tembro ir pobūdžio.</p> <p>Važinėja dviračiu įveikdamas kliūtis iš dešinės ir kairės, važinėja paspirtuku, riedučiais.</p> <p>Dalyvauja mokyklos, bendruomenės projektuose.</p>	<p>stumdymas, traukimas, važiavimas triratuku.</p> <p>Vaikai siekia, liečia, baksnoja, judina, tampo ir gauda, sūpuoja judinamus žaislus.</p> <p>Jie įlipa ir išlipa į tam skirtas dėžes, landžioja, šokinėja, bėgioja per tunelius, čiuožia kalneliais, mėto į krepšį kamuolius, renka juos, pagauna, spiria.</p> <p>Dėlioja bet kokios formos daiktus į jiems skirtas tokio pat pavidalo įdubas ar vietas.</p>
--	---	---	--	--

X. KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

17. Komunikacijos kompetencija – tai gebėjimas suprasti kalbos prasmes ir ją vartoti. Ši kompetencija reiškiasi visose gyvenimo srityse, atrandant ir pažįstant save ir pasaulį, bendraujant ir būnant greta, su kitais grupėje, mokykloje, bendruomenėje, išreiškiant save ir kuriant, suvokiant gamtos ir žmogaus sukurtą grožį, perimant bendrąsias žmogaus vertybes, Kelmės krašto papročius ir tradicijas, jas pačiam kuriant. Bendravimas su kitais sudaro ne tik suaugusiųjų, bet ir mažųjų gyvenimo esmę, tenkina pagrindinius socialinius poreikius, lemia jų augimo, vystymosi sėkmę. Bendradarbiaudamas su suaugusiais ir ikimokyklinio amžiaus vaikais, geba kalbėti, bandant atsižvelgti į situaciją (vietą, laiką, kontekstą, pašnekovą); geba savo išgyvenimus, patirtį, mintis reikšti piešiniais, ženklais, judesiais, t.y. kalbinę raišką sieja su kitomis raiškos formomis; domisi knygomis, jas varto, klausosi skaitymo.

Ugdytinios kompetencijos	Vaikų veiksenos			Metodai
	(3 m. - 4 m.)	(4 m. - 5 m.)	(5 m. - 6 m.)	
<p>1. Komunikavimo kompetencija (uždaviniai)</p> <p>Skatinti pirmuosius bandymus bendrauti su vaikais. Palaikyti norą bendrauti, suprasti, kalbėti, skatinti „žaisti“ kalba, aiškintis, atrasti žodžių prasmes, mintį išreikšti kelių žodžių sakiniais, juos modeliuoti, siekiant kalbos tikslumo. Skatinti ugdyti individualią kalbėseną, palaikant spontaniškumą, vaiko prigimčiai normalų tempą, informavimą, jam tiksliau artikuliuojant, aiškiau pasakant tai, ką</p>	<p>Kalbasi su bendraamžiais, kitais žmonėmis, pasakoja įspūdžius, nutikimus. Mėgsta daug kalbėti. Kalba suprantamai, bet daro klaidų. Kalba apie save vartodamas įvardžius <i>aš, mane</i>. Išsako savo džiaugsmą, liūdesį. Savo įspūdžius reiškia trumpais sakiniais. Klausosi sekamų pasakų, skaitomų grožinės literatūros kūrinių.</p>	<p>Taisyklingai taria beveik visus kalbos garsus. Pats pradeda pokalbį su to paties amžiaus vaikais ir suaugusiais. Pasakoja apie tai, ką sukūrė. Raiškiai deklamuoja eilėraščius. Supranta palyginimus, pvz., <i>gražus, gražesnis, gražiausias</i>. Kalbėdamas vartoja</p>	<p>Kalba ypač daug ir palyginti taisyklingai. Klausinėja, ką reiškia nežinomi žodžiai. Gali paaiškinti kai kurių žodžių reikšmes. Daro daug gramatinių klaidų. Moka atmintinai 4-5 eilėraščius. Moka patarlių, mįslių, priežodžių. Pasakoja apie įvykį.</p>	<p>Knygelių, vaikiškų enciklopedijų vartymas, grožinės literatūros skaitymas, mįslių, patarlių, priežodžių, eilėraščių įsiminimas. Pokalbis, pasakojimas,</p>

<p>nori. Padėti pajusti kalbos grožį, skambumą, ritmą, vartant ir skaitant knygeles vaikui, dainuojant, sekant, deklamuojant. Skatinti vaiko norą bendrauti su bendraamžiais ir kitais žmonėmis. Ugdyti taisyklingą, raiškia sakytinę kalbą. Sudaryti sąlygas klausytis įvairius sakinčius pasakojimus, tautosakos kūrinčius apie savo kaimo, gyvenvietės, rajono padavimus, legendas. Skatinti vaiko norą pasakoti, klausinėti, atsakinėti, deklamuoti. Skatinti žaisti žodžiais, garsais, taisyklingai juos tarti.</p>	<p>Deklamuoja trumpus (1 posmo) eilėraščius, vaidina, dainuoja daineles, imituoja judesiais, mėgdžioja garsu, žodžiu daug maloninių, mažybinių žodžių, kaip antai <i>katytė, šuniukas</i>. Patinka vartyti, žiūrinėti knygeles, žurnalus. Įvardija, ką mato paveikslėliuose. Kuriam įvairias istorijas, bando apibūdinti reiškinius. Kalbėdamas derina žodžių giminę. Keiverzoja, piešia, rašo, kopijuoja raides. Pasako, ką nupiešė, sukonstravo.</p>	<p>sudėtingus sakinius. Kalba apie priežastis vartodamas jungtukus <i>nes, todėl, kad</i>. Atpasakoja teksto turinį, nors gali supainioti faktus. Pradedą sekti trumpas pasakas, istorijas. Pasakoja apie tai, ką mato iliustracijose.</p>	<p>Nuosekliai atpasakoja įvyki. Nuosekliai dėsto savo mintis. Pasakoja išgalvotas istorijas. Pasakoja savo ir draugų kalbos klaidas, jas taiso. Pastebi ir apibūdina grožinės ar pažintinės literatūros knygelių iliustracijas. Klausinėja apie savo mokyklos, kaimo, rajono įžymius, įvairių profesijų žmones.</p>	<p>pasakojimas pagal paveikslėlius ir atpasakojimus, ženklų, raidžių, žodžių, ornamentų, rašto elementų kopijavimas, karpymas, įrašų klausymas, „paveikslėlių“ istorijos, žaidimai su raidžių kasa dėlionėmis, didaktiniai žaidimai. Knygelių gaminimas, įrašų klausymas, liaudies žaidimai, dainavimas, muzikavimas, laiškų rašymas.</p>
--	--	--	---	---

18. Kitos ugdymo turinio galimybės: temos pagal sezoniškumą, pagal vaikų pasiūlytas idėjas, žaidimus; pagal kasdieninio gyvenimo aktualijas; temos pagal iškilusias problemas; temos apie mūsų namus, miestą, regioną, jo kultūros, gamtos ir istorijos paminklus, papročius, kalbą, buitį, šventes, darbus, pagal rengiamus įvairius projektus.

XI. UGDYMO(SI) METODAI IR BŪDAI

19. Ikimokykliniame amžiuje pagrindinė vaikų ugdymo(si) organizavimo forma yra įvairi vaikų veikla. Tai gali būti visos grupės, mažos vaikų grupelės arba individuali vieno vaiko veikla. Pavyzdžiui, visos grupės veikla – „ryto ratas“, bendravimo, knygelių skaitymo valandėlė, atsipalaidavimas (meditacijos, poilsio) minutės, varžybos, ekskursijos, renginiai ir kt. Mažos vaikų grupelės veikla – vaikų žaidimai, bendri kūrybiniai darbai, eksperimentavimas, diskusijos, pedagogo ir specialistų bendravimas su keliais vaikais. Individuali veikla – savarankiška vaiko veikla ir žaidimai, individualus pedagogo ir kitų specialistų bendravimas su vaiku ir t.t.

20. Žaidimas – pagrindinė ir ypatinga vaikų veikla. Tai daugiau negu metodas. Tai vaikų gyvenimo, elgesio ir egzistencijos forma. Dažnai žaidimu virsta viskas, ką vaikas veikia, todėl pedagogo įsikišimas į vaiko pasaulį turi turėti būdų ir formų sistemą, kad vaikui būtų saugu, o pedagogas siektų programoje keliamų tikslų. Žaidimas – ypatinga veikla, kylanti iš vidinio ugdymo principų realizavimo. Pedagogas turi labai branginti ir puoselėti šią vaikų veiklą. Žaisdamas vaikas susipažįsta su pasauliu ir mokosi: pasitikėti dar nepažintais veikimo būdais; išbandyti smalsumo, žavesio, baimės, netikrumo išgyvenimus, susiorientuoti, pažinti; eiti prie to, kas nepažįstama, iš principo – kas pavojinga; atrasti, perprasti, įgyti įvairiapusių patyrimą savaime, susidomėjus, laisvai žaidžiant, tyrinėjant.

21. Ugdymosi skatinimas, sukuriant tinkamą aplinką: pedagogas sukuria grupėje jaukias, atskiras erdves vaikų veiklai; skatina vaikus susikurti vietas žaidimams, veiklai; pripažįstama vaiko teisė rinktis veiklą, buvimo vietą, draugus, laisvai judėti iš vienos erdvės į kitą; taikomi vaikų dėmesio patraukimo žaislais ir priemonėmis būdai.

22. Aplinka yra svarbiausias ugdymo veiksnys. Pedagogas vaikui daro poveikį, modeliuodamas aplinką, ką keisdamas, pritaikydamas, turtindamas, emociškai skatindamas vaiko norą pažinti aplinką. Vaikas vystosi, natūraliai bręstant jo nervų sistemai, pedagogui pakanka sukurti vaikui augti ir bręsti palankią aplinką.

23. Ugdymas pavyzdžiui: pedagogas taiko įvairius vaiko dėmesio atkreipimo būdus, jis pradeda kokią nors veiklą, vėliau ją savarankiškai tęsia vaikai; pedagogas kaip vaikų žaidimų ar veiklos partneris kartu dainuoja, vaidina, dalyvauja projektuose, mimika, žodžiais, elgesiu, veiksmais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams; tėvai skatinami dalyvauti ugdymo procese, kad vaikas turėtų galimybę mokytis iš jų patirties.

24. Pedagogas yra vaiko veiklos ir elgesio modelis, vaikas mokosi jį mėgdžiodamas; kuo geresni vaiko pažinimo gebėjimai, tuo pastabesnis ir labiau įgudęs jis yra mėgdžiotojas; kuo laisvesnis vaikas, tuo dažniau mėgdžiodamas interpretuoja, modeliuoja, kuria, ieškodamas savito elgesio ir veiklos stiliaus, kūrybos braižo.

25. Kūrybinė vaiko ir pedagogo sąveika: pedagogas įtraukia vaikus į veiklą pasiūlydamas gerą idėją, temą, problemą, sumanymą, ką būtų galima daryti, tirti; skatina vaikus interpretuoti, kurti, atrasti, tačiau nereglamentuoja vaikų veiklos žingsnių; pedagogas pastebi, gerbia, palaiko vaikų sumanymus, padeda juos išplėtoti, praturtinti; priimami bendri sprendimai, susitarimai dėl veiklos, bendraujama, bendradarbiaujama; užduodamas atvirus klausimus pedagogas netiesiogiai vadovauja vaikų ieškojimams, moko įveikti sunkumus, praturtina jų sumanymus. Tokia abipusė sąveika leidžia būti aktyviems abiem ugdymo proceso dalyviams – ir vaikui, ir pedagogui.

26. Spontaniškas ugdymas: pedagogas pritaria bet kokiai vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi; emociškai palaiko vaiko veiklą – pagiria, pasidžiaugia; ugdymui panaudoja netikėtai susidariusias situacijas; pasiūlo priemonių vaiko poreikiams ir interesams tenkinti. Tai situacinis ugdymo būdas, kurio sėkmė labai priklauso nuo pedagogo pastabumo, lankstumo.

27. Terapinis ugdymas: pedagogas taiko atsipalaidavimo būdus; taiko individualios paramos būdus; taiko pedagoginius džiaugsmo terapijos metodus; taiko pedagoginius žaidimo, menų terapijos metodus; padeda išmokti įveikti sunkumus, spręsti problemas; taiko prevencinio ugdymo turinį ir metodus. Taigi pedagogas taiko tokius ugdymo būdus, kurie stiprina vidines vaiko galias, didina atsparumą neigiamiems aplinkos poveikiams, padeda vaikui išmokti įveikti sunkumus, skatina vaiką kreiptis į kitus pagalbos ir padėti kitiems.

XII. VAIKO UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

28. Vaiko pasiekimai – tai gyvenimo ir ugdymo(si) realybėje įgytos kompetencijos (vaiko vertybinės nuostatos, gebėjimai, supratimas, patirtis). Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Vertinimas padeda pedagogui, dirbančiam pagal ikimokyklinio ugdymo programą, analizuoti ugdymo įstaigą lankančio vaiko pasiekimų kaitą.

29. Vaiko pasiekimų vertinimo tikslai:

29.1. pažinti vaiką, jo individualybę;

29.2. išsiaiškinti vaiko ugdymo(si) ypatumus ir mokymo(si) stilių;

29.3. nustatyti pasiekimų lygį ir daromą pažangą;

29.4. numatyti vaiko ugdymo(si) perspektyvas, kryptingai siekti programoje išskeltų tikslų;

29.5. pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko priekiams bei galimybėms.

30. Pradėjus vaikui lankyti ikimokyklinio ugdymo grupę, siekiama užtikrinti globos ir ugdymo tęstinumą, ypač adaptaciniame laikotarpyje. Pedagogas, siekdamas pažinti vaiką, išsiaiškina vaiko poreikius, interesus, esamą gebėjimo lygį, specialiuosius ugdymo(si) poreikius.

31. Vaikų ugdymo(si) pasiekimai vertinami, taikant šiuos metodus: stebėjimą, veiklos produktų analizę, pokalbius, tyrimus.

32. Pedagogas nuolat stebi ir fiksuoja visų vaikų veiklą ar elgesį. Vaikų stebėjimas numatomas savaitiniuose ugdymo planuose. Vertinama pagal 5 raidos sritis: kalba, socialinė ir emocinė raida, pažinimo įgūdžiai, viso kūno judesiai, pirštų ir riešo judesiai arba pagal kompetencijas: socialinę, komunikavimo, pažintinę, sveikatos saugojimo ir meninę. Vaikų pasiekimai įvertinami du kartus per metus.

33. Medžiaga apie ikimokyklinuko pasiekimus kaupiama „Vaiko aplanke“. Tai gali būti vaikų darbėlių pavyzdžiai, nuotraukos, specialistų komentarai, pedagogo parengtas vaiko aprašas, tėvų pastebėjimai, vaizdo, garso įrašai, tyrimai, vaiko stebėjimų aprašai, vaiko mintys, žodinė kūryba, interviu su vaiku, sukurtos knygelės, anketos, klausimynai.

34. Vertinimą vykdys ikimokyklinio ugdymo grupės pedagogas, logopedas. Tinkamiausias informacijos rinkimo būdas yra vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje aplinkoje ir veikloje. Visi pastebėjimai sistemingai fiksuojami metų eigoje į bendrą aplanką apie vaiką. Atliekant vertinimą gali dalyvauti vaiko tėvai ir pats vaikas.

35. Vertinimo medžiaga laikoma grupėje, ji yra konfidenciali. Vertinimo rezultatai bus aptariamai metodinės grupės ar mokytojų tarybos posėdžių metu.

36. Apie vaiko pasiekimus turi būti informuoti tėvai (globėjai, rūpintojai). Jiems gali būti parodoma surinkta medžiaga, kalbamasi asmeniškai, prašoma papildomos informacijos, duodamos trumpos užduotėlės į namus.

37. Papildoma bendra informacija gali būti kabinama tėvų lentoje, būtina pasidžiaugti vaiko sėkme, darbėliais, ypatingais pasiekimais.

38. Pagal bendrą pedagogų susitarimą vertinimo kriterijai arba pakeitimai programoje gali būti keičiami.

39. Vaikams teikiama speciali logopedo pagalba. Vaikai, turintys kalbos sutrikimų, vertinami sausio ir gegužės mėnesiais. Vertinimą vykdo logopedas. Vertinime dalyvauja ikimokyklinio ugdymo grupės pedagogas, tėvai (globėjai, rūpintojai), vaikai.

40. Pedagogas, remdamasis įvertinimo duomenimis, planuoja ugdymo procesą, numato vaiko individualizavimo galimybes, savo kompetencijų tobulinimo sritis.